

РЕШЕНИЕ

№ 2814

гр. София, 18.10.2022 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

СОФИЙСКИ ГРАДСКИ СЪД, ВЪЗЗ. III-Б СЪСТАВ, в публично заседание на двадесет и седми септември през две хиляди двадесет и втора година в следния състав:

Председател: Теменужка Симеонова

Членове: Хрипсима К. Мъгърдичян
Яна Ем. Владимирова

при участието на секретаря Михаела Огн. Митова
като разгледа докладваното от Хрипсима К. Мъгърдичян Въззивно гражданско дело № 20211100513388 по описа за 2021 година

Производството е по чл. 258 и сл. от ГПК.

С решение от 10.05.2021 год., постановено по гр.дело №63163/2019 год. по описа на СРС, ГО, 170 с-в, са отхвърлени предявените по реда на чл. 422, ал. 1 ГПК от „Д.К.Б.“ АД срещу Н. Х. Я. искове с правно основание чл. 79, ал. 1 ЗЗД вр. с чл. 430, ал. 1 и 2 ТЗ за признаване за установено, че ответницата дължи на ищеца сумата от 980 лв. – главница и сумата от 194.58 лв. – наказателна лихва за периода от 08.11.2018 год. до 22.03.2019 год., дължими по сключения между страните договор за издаване на револвираща международна кредитна карта DINERS CLUB от 12.12.2017 год., за които суми е издадена заповед за изпълнение по чл. 410 ГПК по ч.гр.дело №17075/2019 год. по описа на СРС, ГО, 170 с-в.

Срещу е подадена в законоустановения срок по чл. 259, ал. 1 ГПК въззивна жалба от ищеца „Д.К.Б.“ АД. Жалбоподателят поддържа, че погрешно първоинстанционният съд се бил позовал на чл. 430, ал. 1 и 2 ТЗ, както и неправилно приел, че не е налице предсрочна изискуемост на задължението на ответницата, тъй като липсвало нарочно волеизявление в тази насока, което да е достигнало до длъжницата преди подаване на заявлението за издаване на заповед за изпълнение. Ищецът бил финансова институция, като притежавал лиценз за извършване на дейност като платежна институция и съгласно чл. 3 ЗКИ бил лице, което е различно от банкова институция. Сключеният между страните договор по своята същност представлявал такъв за заем – чл. 240 ЗЗД. Клаузата в договора за предсрочна изискуемост не противоречала на свободата на договаряне по чл. 9 ЗЗД. В частност

разясненията по т. 18 от Тълкувателно решение № 4/2013 год. на ВКС по тълк.дело № 4/2013 год., ОСГТК, не намирали приложение. Ето защо моли обжалваното решение да бъде отменено, а исковете – уважени. Претендира и присъждането на направените разноси по делото и юрисконсултско възнаграждение.

Ответницата по жалбата Н. Х. Я. счита, че решението на СРС следва да бъде потвърдено. Поддържа, че правилно първоинстанционният съд бил приел, че нормата на чл. 60, ал. 2 ЗКИ действително била адресирана до банките, но липсвало основание да се приеме, че настъпването на предсрочна изискуемост в частност следва да се осъществи по различен начин. Противното означавало да се наруши принципът за правна сигурност и предвидимост в нормативната уредба на небанковите институции. Следователно чл. 60, ал. 2 ЗКИ трябвало да се прилага и за потребителските кредити, за да не се поставя потребителят по ЗПК от небанкова институция в по-неблагоприятно положение от потребителя на банков кредит.

Софийски градски съд, след като прецени събраните по делото доказателства и взе предвид наведените във въззивната жалба пороци на атакувания съдебен акт и възраженията на насрещната страна, намира за установено следното:

Предявени за разглеждане по реда на чл. 422, ал. 1 ГПК искове с правно основание чл. 9 ЗПК вр. с чл. 79, ал. 1, пр. 1 ЗЗД и с правно основание чл. 92, ал. 1 ЗЗД.

Съгласно разпоредбата на чл. 269 ГПК въззивният съд се произнася служебно по валидността на решението, а по допустимостта – в обжалваната му част, като по останалите въпроси е ограничен от посоченото в жалбата.

Настоящият съдебен състав приема, че първоинстанционното решение е валидно и допустимо, но е частично неправилно.

СГС намира, че дадената правна квалификация на исковете, противно на приетото от първоинстанционния съд, не е по чл. 430, ал. 1 и 2 ТЗ /в които норми се съдържа регламентация на договора за банков кредит/, а по чл. 9 ЗПК и чл. 92, ал. 1 ЗЗД. Погрешната правна квалификация не води до недопустимост на решението, тъй като основанието на един иск не е правната му квалификация, а фактите на които се основава и които в случая правилно са били прецени от първоинстанционния съд /т.е. липсва нарушение на диспозитивното начало в гражданския процес/.

Безспорно е във въззивното производство, а и от събраните писмени доказателства по делото се установява, че на 12.12.2017 год. между ищеца, от една страна, наречен „издател“ и ответницата, от друга страна, наречена „титulary“, е възникнало валидно облигационно правоотношение по договор за издаване на револвираща международна кредитна карта DINERS CLUB и предоставяне на кредитен лимит /овърдрафт/ по смисъла на чл. 9 ЗПК /представляващ приложимо право към момента на сключването на договора/ – при Общи условия /както и тарифа на издателя/, които са били приети от ответницата. По силата на сключения договор ищецът се задължил да предостави на ответницата револвираща международна кредитна карта с кредитен лимит в размер на 1 000 лв., като срокът за

ползване на кредитния лимит бил до 30.11.2018 год., като същият можел да бъде подновяван автоматично при условията и по реда, предвидени в Общите условия на издателя. Ответницата се задължила да заплаща минимална месечна вноска, посочена в извлечение по картата, като обстоятелството, че не е получила извлечението, не я освобождавало от задължението да внесе в срок до падежа дължимите суми. Съгласно чл. 7 от договора, при непогасяване на датата на падежа на пълния размер на задълженията по карта, титулярът заплащал на издателя върху непогасените суми годишна лихва в размер на 19 % плюс наказателна надбавка в размер на 6 пункта. Годишният процент на разходите по кредита бил в размер на 12.68 %, като общата дължима сума от титуляра била в размер на 1 105.92 лв. /чл. 10/. Според клаузата на чл. 13.2.1 от Общите условия на ищеца, ползваният кредит ставал автоматично изцяло и предсрочно изискуем и издателят предприемал действия за принудително събиране на вземанията си, в т.ч. по съдебен ред, без да уведомява титуляра и без да дава допълнителен срок за изпълнение, във всички случаи, когато е налице забава в плащането на което и да изискуемо задължение на титуляра към издателя за срок, по-дълъг от 150 календарни дни, считано от датата, на която това задължение е станало изискуемо, съгласно договора и Общите условия.

Тълкуването на волята на страните по реда на чл. 20 ЗЗД сочи на постигнато съгласие между тях договорът да се счита прекратен с изтичането на три години от сключването му – виж чл. 18.1 от Общите условия на ищеца.

Не се спори също така, че ответницата е усвоила сумите, за които са били издадени извлечения през периода от м.януари 2018 год. до м.септември 2019 год. /които са били приети като доказателства по делото/.

Основният спорен между страните въпрос е свързан с настъпването на предсрочна изискуемост на кредита.

Несъмнено е, че тълкувателните решения са задължителни за органите на съдебната власт – чл. 130, ал. 2 ЗСВ – прилагат се разрешенията, приети от общото събрание на съответната колегия/колегии на ВКС по конкретния спорен въпрос, предмет на тълкувателното решение. Съгласно т. 18 от Тълкувателно решение № 4/2013 год. на ВКС по тълк.дело № 4/2013 год., ОСГТК, в хипотезата на предявен иск по чл. 422, ал. 1 ГПК за вземане, произтичащо от договор за банков кредит с уговорка, че целият кредит става предсрочно изискуем при неплащането на определен брой вноски или при други обстоятелства, и кредиторът може да събере вземането си без да уведоми длъжника, вземането става изискуемо с неплащането или настъпването на обстоятелства, след като банката е упражнила правото си да направи кредита предсрочно изискуем и е обявила на длъжника предсрочната изискуемост. В хипотезата на предявен иск по чл. 422, ал. 1 ГПК вземането, произтичащо от договор за банков кредит, става изискуемо, ако кредиторът е упражнил правото си да направи кредита предсрочно изискуем. Ако предсрочната изискуемост е уговорена в договора при настъпване на определени обстоятелства или се обявява по реда на чл. 60, ал. 2 от Закона за кредитните институции, правото на кредитора следва да е упражнено преди подаване на заявлението за издаване на заповед за изпълнение,

като кредиторът трябва да е уведомил длъжника за обявяване на предсрочната изискуемост на кредита.

Действително горепосоченото разрешение е дадено за договор за банков кредит, но поради идентичността на хипотезите /банковият кредит би могъл да отговаря и на обективните и субективните условия на ЗПК – отм./, то трябва да намери съответно приложение и при договора за потребителски кредит по смисъла на чл. 4 ЗПК, – отм., респ. чл. 9 ЗПК, когато поради предвидена клауза за предсрочна изискуемост длъжникът се лишава от преимуществото на срока. Постановките на Тълкувателно решение № 4/2013 год. на ВКС по тълк.дело № 4/2013 год., ОСГТК, са приложими и по отношение на договора за потребителски кредит, съдържащ уговорка за автоматична предсрочна изискуемост, която не е обявена по надлежния ред преди подаване на заявлението за издаване на заповед за изпълнение – в този смисъл виж например Решение № 123 от 09.11.2015 г. на ВКС по т. д. №2561/2014 г., II т. о., ТК и Решение № 114 от 07.09.2016 г. на ВКС по т. д. №362/2015 г., II т. о., ТК.

В контекста на изложеното въззивният съд приема, че предсрочната изискуемост не би могла да настъпи по начина, предвиден в чл. 13.2.1 от Общите условия на ищеца – като последица единствено от забавата в плащането на дължимите суми по кредита, продължила повече от 150 календарни дни, ако не е изпълнено изискването за уведомяване на титуляра /ответницата/.

Същевременно съгласно приетото в т. 1 от Тълкувателно решение № 8/2017 год. на ВКС по тълк.дело № 8/2017 год., ОСГТК, е допустимо предявеният по реда на чл. 422, ал. 1 ГПК иск за установяване дължимост на вземане по договор за банков кредит поради предсрочна изискуемост да бъде уважен само за вноските с настъпил падеж, ако предсрочната изискуемост не е била обявена на длъжника преди подаване на заявлението за издаване на заповед за изпълнение въз основа на документ. Предявеният по реда на чл. 422, ал. 1 ГПК иск за установяване дължимост на вземане по договор за банков кредит поради предсрочна изискуемост може да бъде уважен за вноските с настъпил падеж към датата на формиране на силата на пресъдено нещо, въпреки че предсрочната изискуемост не е била обявена на длъжника преди подаване на заявлението за издаване на заповед за изпълнение въз основа на документ по чл. 417 ГПК. В мотивите на посоченото Тълкувателно решение е прието, че решението на съда трябва да отразява правното положение между страните по делото, каквото е то в момента на приключване на съдебното дирене в съответната инстанция, което задължава съда да вземе предвид и фактите, настъпили след предявяване на иска, ако те са от значение за спорното право, било защото го пораждат или защото го погасяват, съгласно чл. 235, а. 3 ГПК.

Обявяването на кредита за предсрочно изискуем може да бъде извършено в хода на исковото производство, образувано по реда на чл. 422, ал. 1 ГПК. Изявлението на банката за обявяване на кредита за предсрочно изискуем може да бъде инкорпорирано в исковата молба или в отделен документ, който е представен като приложение към исковата молба. В тези случаи изявлението поражда правни последици с връчването на препис от исковата

молба с приложенията към нея на ответника – кредитополучател, ако са налице предвидените в договора за кредит обективни предпоставки за загубване преимуществото на срока. Връчването на всички книжа по делото на ответника е надлежно, ако е направено на особения представител по чл. 47, ал. 6 ГПК и от този момент се пораждат свързаните с факта на връчване правни последици. Упражняването на това потестативно право на банката и в този смисъл настъпването на предсрочната изискуемост на кредита в хода на исковото производство представлява факт от значение за съществуването на претендираното право на вземане за главница и възнаградителна лихва, който следва да бъде взет предвид от съда на основание чл. 235, ал. 3 ГПК в рамките на претендираните суми – виж например Решение № 86 от 27.10.2020 год. на ВКС по т.дело № 2118/2019 год., I т. о., ТК.

В разглеждания случай е видно от данните по делото, че препис от исковата молба, в която се съдържа изявление на ищеца за обявяване на предсрочната изискуемост, е бил връчен на ответницата, чрез назначения ѝ особен представител, на 02.06.2020 год. /л. 70 от първоинстанционното дело/, към който момент обаче вече са били настъпили падежите на задълженията за заплащане на погасителните вноски, дължими за периода от м.януари 2018 год. до м.септември 2019 год., чиито общ размер не се спори, че възлиза на 980 лв.

Следователно ищецът се легитимира като кредитор на претендираното вземане за главница в горепосочения размер, доколкото нито се твърди, нито се установява ответницата да го е погасила /а доказателствената тежест в тази насока е била нейна, съгласно чл. 154 ГПК/.

На следващо място, СГС приема, че автономията на волята на страните да определят свободно съдържанието на договор /източник в частност на претендираните от заявителя вземания/, в т.ч. да уговорят неустойка, е ограничена от разпоредбата на чл. 9 ЗЗД в две посоки: съдържанието на договора не може да противоречи на повелителни норми на закона, а в равна степен и на добрите нрави, което ограничение се отнася както до гражданските сделки, така и за търговските сделки /чл. 288 ТЗ/, като за спазването им съдът следи служебно, в т.ч. при искане за присъждане на неустойка – виж и задължителните за съдилищата разяснения, дадени с т. 3 от Тълкувателно решение № 1/2009 год. на ВКС по тълк.дело № 1/2009 год., ОСТК и с т. 1 и 2 от Тълкувателно решение № 1/2013 год. на ВКС по тълк.дело № 1/2013 год., ОСГТК.

В частност ищецът претендира сумата от 194.58 лв., представляваща неустойка /наказателна лихва/ по чл. 7 и 8 от процесния договор и чл. 11.1 от Общите условия, начислена за периода от 08.01.2018 год. до 22.03.2019 год. Предвиденото обезщетение е в пряко противоречие с императивните норми на чл. 33, ал. 1 и 3 ЗПК, които ограничават отговорността на потребителя по договор за потребителски кредит при допусната от него забава до заплащането само на лихва върху неплатената в срок сума за времето на забавата, като обезщетението за забава не може да надвишава законната лихва /виж чл. 26, ал. 1, предл. 1 ЗЗД/, поради което и релевираната претенция по чл. 92, ал. 1 ЗЗД се явява неоснователна и подлежи на отхвърляне.

Ето защо решението на СРС следва да бъде отменено в частта му, в която е отхвърлен

предявения по реда на чл. 422, ал. 1 ГПК иск по чл. 9 ЗПК вр. с чл. 79, ал. 1, пр. 1 ЗЗД, която претенция подлежи на уважаване, ведно със законната лихва, считано от датата на подаване на заявлението за издаване на заповед за изпълнение по чл. 410 ГПК до окончателното изплащане /чл. 422, ал. 1 ГПК.

В останалата обжалвана част първоинстанционното решение трябва да бъде потвърдено, като правилно /макар и по други съображения/.

По отношение на разноските:

С оглед изхода от настоящия спор и на основание чл. 78, ал. 1 и 8 ГПК ответницата следва да бъде осъдена да заплати на жалбоподателя /ищеца/ направените разноски в първоинстанционното производство за държавна такса, за възнаграждение за особения представител на ответницата и юрисконсултско възнаграждение в размер на 364.82 лв., направените разноски във въззивното производство за държавна такса, за възнаграждение за особения представител на ответницата и юрисконсултско възнаграждение в размер на 234.56 лв., както и направените разноски в заповедното производство за държавна такса и юрисконсултско възнаграждение в размер на 146.01 лв., съразмерно с уважената част от въззивната жалба, респ. уважената част от исковете.

На основание чл. 280, ал. 3 ГПК настоящото решение не подлежи на касационно обжалване.

Предвид изложените съображения, съдът

РЕШИ:

ОТМЕНЯ решението от 10.05.2021 год., постановено по гр.дело №63163/2019 год. по описа на СРС, ГО, 170 с-в, в частта му, в която е отхвърлен предявения по реда на чл. 422, ал. 1 ГПК от „Д.К.Б.“ АД срещу Н. Х. Я. иск с правно основание чл. 9 ЗПК вр. с чл. 79, ал. 1 ЗЗД, като вместо това постановява:

ПРИЗНАВА ЗА УСТАНОВЕНО по предявения по реда на чл. 422, ал. 1 ГПК от „Д.К.Б.“ АД, ЕИК *****, със седалище и адрес на управление: гр.София, бул.*****, срещу Н. Х. Я. с ЕГН *****, с адрес: гр.София, ж.к.“*****0, иск с правно основание чл. 9 ЗПК вр. с чл. 79, ал. 1 ЗЗД, че ответницата дължи на ищеца сумата от **980 лв.**, представляваща изискуема главница по договор за издаване на револвираща международна кредитна карта DINERS CLUB от 12.12.2017 год., ведно със законната лихва върху тази сума, считано от датата на подаване на заявлението за издаване на заповед за изпълнение по чл. 410 ГПК по ч.гр.дело №17075/2019 год. по описа на СРС, ГО, 170 с-в – 22.03.2019 год. до окончателното ѝ изплащане.

ПОТВЪРЖДАВА решението от 10.05.2021 год., постановено по гр.дело №63163/2019 год. по описа на СРС, ГО, 170 с-в, в останалата му обжалвана част.

ОСЪЖДА Н. Х. Я. с ЕГН *****, с адрес: гр.София, ж.к.“*****0, да заплати на „Д.К.Б.“ АД, ЕИК *****, със седалище и адрес на управление: гр.София, бул.*****, на основание чл. 78, ал. 1 и 8 ГПК направените разноси в първоинстанционното производство за държавна такса, за възнаграждение за особения представител на ответницата и юрисконсултско възнаграждение в размер на 364.82 лв., направените разноси във въззивното производство за държавна такса, за възнаграждение за особения представител на ответницата и юрисконсултско възнаграждение в размер на 234.56 лв., както и направените разноси в заповедното производство по ч.гр.дело №17075/2019 год. по описа на СРС, ГО, 170 с-в, за държавна такса и юрисконсултско възнаграждение в размер на 146.01 лв.

Решението не подлежи на обжалване.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____